

Extended Abstract

A CognitiveLgitical Discourse Analysis of Iran's Three Presidents toward Palestine-Israel Conflict: A Case Study of the Statements Made in the United Nations General Assembly from 1998 to 2019

Somaye Shokati Moqarab ¹

Assistant Professor of Linguistics
Department of Foreign Languages and Linguistics,
School of Literature and Humanities, Shiraz
University, Shiraz, Iran
somaye.shokati@saadi.shirazu.ac.ir

Alireza Khormaei ^{2*}

Associate Professor of Linguistics
Department of Foreign Languages and Linguistics,
School of Literature and Humanities, Shiraz
University, Shiraz, Iran
akhormaei@shirazu.ac.ir

Amirsaeed Moloodi ³

Assistant Professor of Linguistics
Department of Foreign Languages and Linguistics, School of Literature and Humanities, Shiraz University,
Shiraz, Iran
amirsaeid.moloodi@shirazu.ac.ir

Introduction

This study is based on Hart's approach (2010), which combines the tools of cognitive linguistics with critical discourse analysis. Accordingly, conceptual metonymy (Radden & Kövecses, 1999) and the concept of antagonism (Laclau & Mouffe, 2001), are used to answer the question, "How can cognitive linguistics be applied in critical discourse analysis and present a micro to macro analysis?". To this end, a corpus made of the Iranian presidents (Mohammad Khatami, Mahmoud Ahmadinejad, and Hassan Rouhani) at the United Nations General Assembly from 1998 to 2019 was studied, focusing on the Palestine-Israel conflict to discover the nature of each president's discourse regarding the conflict through a three-level analysis. The micro level includes analyzing the metonymic relationships; the meso level presents a discursive interpretation based on those relationships, and the macro level offers a critical-cognitive explanation of the antagonistic concepts within the competing discourses.

This research aims to understand the discourse features of the three presidents of the Islamic Republic of Iran towards the Palestine-Israel conflict; an area where many of its concepts have implicit formulations and apart from explicit references to the conflict's events, in some cases, it is characterized by silence toward certain referents, implicit conceptualizations and cliché-based other-makings. Meanwhile, metonymy represents how identity-borders are drawn by entering the hidden layers of the discourse. Through such an analysis, the researcher can move to the meso and macro levels to understand how antagonism is articulated between competing

* Corresponding Author

discourses. With such an approach, this research answers two central questions: how can critical-cognitive discourse analysis be applied in rethinking Laclau and Mouffe's (2001) discourse theory, and what attitude each discourse has towards the Palestine-Israel conflict.

Materials and Methodology

The data analysis in this study is conducted at three levels: micro, meso, and macro. At the micro level, the metonymy-producing relationships are analyzed to show the interaction of forces based on linguistic choices. At the meso level, these relationships are conceptualized in the framework of critical-cognitive discourse analysis (Hart, 2010), and at the macro level, the findings from the first two levels are placed in Laclau and Mouffe's (2001) discourse theory to show the functions of each metonymy-producing relationship in the discursive formations, antagonisms, and identity-based border-makings. These border-makings lead us to how each discourse articulates its approach toward this conflict.

To analyze the subject, phenomena, processes, and political and social trends of this study, a three-level model is proposed that comprises micro, meso, and macro levels. These three levels align closely with Fairclough's three levels of analysis, which include semiotic, content, and contextual analyses. However, in this study's model, the first level focuses on text analysis using cognitive tools (metonymy), the intermediate level involves discourse analysis, and the macro level conducts analysis grounded in discourse theory.

This model differentiates itself from the approach suggested by Hart (2010-2011), who does not focus on a single critical analysis model and generally employs cognitive tools for critical analysis. In contrast, this study integrates discourse theory with cognitive tools in its evaluation. This integration sets the data analysis method in this study apart from the model proposed by Hart.

Three speeches by Seyed Mohammad Khatami (1998-2001), eight speeches by Mahmoud Ahmadinejad (2005-2012), and seven speeches by Hassan Rouhani (2013-2019) at the General Assembly of the United Nations form the research corpus. Each of these speeches is analyzed with a focus on discovering metonymies used in the Palestine-Israel conflict. Then the roles of these metonymies are discussed in the context of each discourse. Finally, it is explained how they affect identity-related border-makings. These three levels eventually reveal the cognitive-discursive patterns of the three presidents under discussion.

Results and Discussion

The findings confirm the effectiveness of this combination and demonstrate that the three discourses utilize metonymy to emphasize the identity-related aspects of their common other (Israel) to underscore its negative traits. Furthermore, the metonymy-producing relationships are employed by each discourse to create a cliché of the actions of that other.

The findings show that all three discourses have adopted a more or less similar approach in rejecting their outgroup (Israel) and profiling its actions and practices. Among the different metonymy-producing relationships used, the ACTION FOR AGENT metonymy is a common

one in all the three discourses by means of which the violent actions of the outgroup (Israel) are emphasized and stereotyped in order to indicate that this behavior is inherent in this discursive other and must be confronted. All the three discourses provide access to a specific entity in the Palestine-Israel conflict. Khatami makes relatively the most use of metonymy-producing relationships, which is indicative of the fact that he draws more implicit boundaries with his discursive other. However, the repetition of some metonymy-producing relationships in all the three discourses reveals similar approaches to address the identity-related dimensions of Israel as the other and uses them to foster antagonism. Ahmadinejad and Rouhani, with fewer metonymy-producing relationships than Khatami, deal with the differentiating aspects of the outgroup compared to the ingroup, with more or less similar relationships. Furthermore, metonymy is a tool for stereotyping the outgroup's behaviors. This stereotyping leads to the delegitimization of "Israel", hence portraying it as an entity that violates the rule of law in various ways.

Conclusion

Based on the findings, the analysis of metonymy-producing relationships paves the way for the identification of ingroup and outgroup identity dimensions because they expose the patterns of access to discourse entities. This provides us with the implicit cognitive reasons behind ingroup attraction and outgroup rejection. In studying the three discourses in question, it was concluded that Khatami's discourse approach to the Palestine-Israel conflict does not show any trace of a tendency toward political reconciliation with the Israeli government as the discursive other. Khatami uses metonymy-producing relationships to stereotype Zionist behavior in Palestine. He addresses the entire category of Zionism as well as its members to deny trust in its entirety and to negate the ability of this entity to create security in Palestine. Ahmadinejad uses metonymy-producing relationships such as ACTION FOR AGENT and PLACE FOR RESIDENTS. Ahmadinejad, in line with the Islamic Revolution's meta-discourse and like the previous discourse, denies the possibility of political reconciliation with Israel and moves towards foregrounding and highlighting what has happened in Palestine.

Rouhani also denies the possibility of political reconciliation not only with Israel but also with the United States. Using ACTION FOR AGENT metonymy, he refers to Israel's crimes in Palestine and equates them with apartheid in Africa. He discusses the enactment of the Jewish state's racist law and the transfer of the US embassy to Jerusalem, both of which serve as vehicles for accessing US activism. The analysis of the metonymy-producing relationships shows that Rouhani's discourse views Israel and its main supporter, the United States, as violators of the rule of law through their actions, thereby attempting to undermine international political trust in them.

Methodologically speaking, the construal tools of cognitive linguistics such as metonymy are well-suited to be employed at the micro-level analysis based on which the critical discourse analyst can build the discursive analysis as the meso level and integrate these two with Laclau and Mouffe's (2001) discourse theory as the macro level.

Keywords: Cognitive Critical Discourse Analysis, Metonymy, Iranian Presidents' Discourses, Antagonism, Palestine-Israel Conflict.

References

- Afkhami A, Shakiba K. (2017). Ideological representation of Iran & England's newspapers: A Critical Metaphor Analysis. 8 (7): 209-231. [in Persian]
- Aghagolzadeh, F. and Firoozian, A. (2016). The Representation of Ideology in Translation of English Political Texts Regarding the Strategies of Style and Rhetoric: A Case of Critical Discourse Analysis. *Journal of Linguistics and Khorasan Dialects*, 8(14), 25-49. doi: 10.22067/lj.v8i14.54803 [in Persian]
- Ansarian, S., Davari Ardakani, N. and Bamshadi, P. (2019). Analysis of President Rouhani's Speech at the UN General Assembly in 2017: Paul Gee's Discourse Analysis Approach. *Journal of Sociolinguistics*, 2. (Issue 4 (Serial 6)), 69-83. doi: 10.30473/il.2019.42376.1188. [in Persian]
- Evans, V., & Green, M. (2006). *Cognitive linguistics: An introduction*, London/ New York: Routledge.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Polity Press.
- Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis: the critical study of language*. Longman.
- Fowler, R. (1991). *Language in the News: Discourse and Ideology in the Press*. London: Routledge.
- Hart, C. (2010a). *Critical Discourse Analysis and Cognitive Science: New Perspectives on Immigration Discourse*. New York: Palgrave Macmillan.
- Hart, C. (Ed.). (2011). *Critical discourse studies in context and cognition* (Vol. 43), John Benjamins Publishing.
- Hart, C. J. (2010b). Critical discourse analysis and conceptualization: Mental spaces, blended spaces and discourse spaces. *Cognitive linguistics in critical discourse analysis: Application and theory*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing.
- Irani, M, Maleki, N. (2018). A Study of Parvin Etesami's Poems from the Perspective of Cognitive Poetics and Critical Discourse Analysis. *Journal of Persian Language and Literature*, 9(36), pp. 1-13. [in Persian]
- Jafari, O. (2020). Ideological Investigation of Interpretation of Iranian president's Speech in the UN: English Interpretation of Presstv Channel of Iran and France 24 of France. *ZABANPAZHUHI (Journal of Language Research)*, 11(33), 7-21. doi: 10.22051/jlr.2018.20573.1553 [in Persian]
- Laclau, E. (2018). Antagonism, Subjectivity and Politics. In *Political Discourse Analysis* (The Political as a Discursive Construction). Translated by Amir Rezaeipanah and Somaye Shokati Moqarab. Tehran: Teesa. [in Persian]
- Laclau, E., & Mouffe, C. (1985/ 2001). *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics*. Verso Trade.
- Lakoff, George and Mark Turner (1989) *More than Cool Reason: A Field Guide to Poetic Metaphor*. Chicago: University of Chicago Press.
- Langacker, R. (1987). *Foundations of Cognitive Grammar, Volume I*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Littlemore, J. (2015). *Metonymy: Hidden Shortcuts in Language, Thought and Communication*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Mouffe, Ch. (2005). *On the Political*, New York: Routledge.
- Pourebrahim, S. (2019). A Critical Cognitive Metonymy Analysis of Electoral Headlines in Iranian Newspapers. *Journal of Researches in Linguistics*, 11(2), 81-96. doi: 10.22108/jrl.2019.113448.1262 [in Persian]
- Radden, G., & Kövecses, Z. (1999). "Towards a theory of metonymy", In K.-U. Panther and G. Radden (eds.) *Metonymy in Language and Thought*, Amsterdam: John Benjamins, 17-59.
- Rafiei Hashjin, N. (2015). *Critical Analysis of the Discourse of the Palestine-Israel Conflict*. Master's Thesis. University of Tabriz. [in Persian]
- Reisigl, M. & R. Wodak (2001). *Discourse and Discrimination: Rhetorics of Racism and Anti-Semitism*, London: Routledge.

- Rezaeipannah, A., & Shokati Moqarab, S. (2016). *Identity, discourse and elections in Iran; the ideological bases of the 2013 elections*. Tehran: Neveeseh Parsi [In Persian].
- Rezaeipannah, A., & Shokati Moqarab, S. (2018). The Bases of Political Reconciliation in the Neo-Principalist and Moderation Discourses (Case Study: the Presidents' Speeches at UN General Assembly). *Conference paper. the 5th Conference of Discourse Aanlysis*. [in Persian]
- Rezapour, E. (2015). Critical analysis of grammatical metaphor in political discourse of local newspapers. *Journal of Researches in Linguistics*, 7(1), 49-64. [in Persian]
- Salimi, H. and Allame University, Z. (2014). Speech Pattern of Iranian Presidents at the UN General Assembly. *World Politics*, 2(4), 35-71. [in Persian]
- Shokati Mogharab, S., Khormaei, A., Moloodi, A. and Tajik, M. R. (2021). The Role of Metonymy-Producing Relationships in Drawing Self and Other Borders: A Cognitive Critical Discourse Analysis of World Powers and Terrorism in the First Statements by Khatami, Ahmadinejad and Rouhani in the General Assembly of the United Nations. *Journal of Sociolinguistics*, 4(2), 101-116. doi: 10.30473/il.2021.54701.1399 [in Persian]
- Shokati Moqarab, S. (2020). *Rethinking Laclau and Mouffe's Discourse Theory Based on the Cognitive Critical Discourse Analysis: Investigating the Statements Made by the Iranian Presidents in the United Nations General Assembly from 1998 to 2019*. Ph.D. Dissertation. Shiraz University. [in Persian]
- Soltani, A. (2005). *Power, discourse, and language: Mechanisms of power flow in the Islamic Republic of Iran*. Tehran, Iran: Ney. [in Persian]
- Talmy, L. (2000). *Toward a cognitive semantics* (Vol. 2). MIT press.
- Zohuri Einoddin, A. & Pourali, S. (2020). Qualitative content analysis of President XI speeches (Hassan Rouhani) at the United Nations in an inductive approach, *Research in Theoretical Politics*, 14(26), 35-58. magiran.com/p2086679 [in Persian]

زبان‌شناسی و گویش‌های ایرانی

سال ۱۰، شماره ۱، پیاپی ۱۶ (بهار ۱۴۰۴) شماره صفحات: ۱ - ۲۲

تحلیل نقادانه-شناختی گفتمان سه رئیس جمهور ایران دربارهٔ منازعه فلسطین-اسرائیل: مطالعهٔ موردی سخنرانی‌های مجمع عمومی سازمان ملل متحد از ۱۳۷۷ تا ۱۳۹۸

سمیه شوکتی مقرب^۱، علیرضا خرمایی^{۲*}، امیرسعید مولودی^۳

۱. استادیار زبان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۲. دانشیار زبان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۳. استادیار زبان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

چکیده

واژه‌های کلیدی:

تحلیل نقادانه-شناختی
گفتمان
مجاز
گفتمان‌های رؤسای
جمهوری اسلامی ایران
خصوصیت‌سازی
منازعه فلسطین-اسرائیل

پژوهش حاضر مبتنی بر رویکرد هارت (۲۰۱۰) است که در آن ابزارهای زبان‌شناسی شناختی با تحلیل گفتمان نقادانه تلفیق شده است. بر این اساس، مجاز مفهومی (ردن و کوچش، ۱۹۹۹) در کنار مفهوم خصوصیت‌سازی (لاکلا و موف، ۲۰۰۱) قرار می‌گیرد تا به این پرسش پاسخ داده شود که زبان‌شناسی شناختی چگونه می‌تواند به خدمت تحلیل گفتمان نقادانه درآید و تحلیلی خرد به کلان ارائه دهد. بدین منظور، پیکره‌ای متشکل از سخنرانی‌های سه رئیس جمهور ایران (سیدمحمد خاتمی، محمود احمدی‌نژاد و حسن روحانی) در مجمع عمومی سازمان ملل متحد از سال ۱۳۷۷ تا ۱۳۹۸ با تمرکز بر مناقشهٔ فلسطین-اسرائیل واکاوی شد تا با استفاده از یک تحلیل سه‌سطحی ماهیت گفتمان هر یک از رؤسای جمهور ایران در قبال این مناقشه آشکار گردد. در این راستا، سطح خرد تحلیل روابط مجازآفرین را در بر می‌گیرد. در سطح میانه، تفسیری گفتمان‌مدار از این روابط به‌دست داده می‌شود، و در سطح کلان به تبیین نقادانه-شناختی مفاهیم خصوصیت‌سازانه میان گفتمان‌های رقیب پرداخته می‌شود. یافته‌های این پژوهش کارآمدی چنین تلفیقی را اثبات می‌کند و نشان می‌دهد که هر سه گفتمان مجاز را به‌کار می‌گیرند تا ابعاد خاصی از هویت برون‌گروه مشترک‌شان (اسرائیل) را در پیش‌زمینه قرار دهند و به این ترتیب به برجسته‌سازی ویژگی‌های منفی این دگر مشترک بپردازند. به بیان دیگر، در هر سه گفتمان از روابط مجازآفرین استفاده می‌شود تا رفتارهای این دگر مشترک به مثابهٔ کلیشه‌های هویتی ثابت این موجودیت به تصویر کشیده شوند.

تاریخچهٔ مقاله:

دریافت: ۲۶ آذرماه ۱۴۰۳

پذیرش: ۱۵ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴

* آدرس ایمیل نویسندهٔ مسئول: akhormae@shirazu.ac.ir

۱. مقدمه

گفتمان^۱ اصطلاحی است که به تعبیر فرکلاف^۲ (۱۹۹۲) به کل فرایند تعاملی اشاره دارد و متن^۳ تنها بخشی از آن است. لاکلا و موف (۲۰۰۱) گفتمان را تمامیت ساخت‌مند برآمده از کنش مفصل‌بندی^۴ تعریف می‌کنند. بر این اساس، گفتمان به عنوان نظامی متشکل از کردارهای معنامند تعریف می‌شود که هویت سوژه‌ها^۵ و ابژه‌ها^۶ را شکل می‌دهد. تحلیل نقادانه گفتمان^۷، به عنوان یکی از ابزارهای کارآمد تحلیل گفتمان، نه تنها دغدغه واژه‌های روی یک کاغذ یا متن نوشتاری را دارد، بلکه واکاوی بافت و بستر اجتماعی را نیز شامل می‌شود. یکی از رویکردهای نو به تحلیل گفتمان را می‌توان در آثار هارت^۸ (۲۰۱۰؛ ۲۰۱۱) یافت که با کاربرست زبان‌شناسی شناختی و با پرده برداشتن از چگونگی انتخاب‌های زبانی، نشان می‌دهد که هر گفتمانی به چه صورتی فرایند تثبیت معنا را انجام می‌دهد. آن چه در کانون توجه این نوشتار قرار دارد، چگونگی عملکرد این رویکرد در نظریه گفتمان^۹ لاکلا و موف^{۱۱} (۲۰۰۱) است تا امکان تلفیق این دو سنجیده شود.

از سوی دیگر، زبان‌شناسی شناختی به گفته تالمی^{۱۲} (۲۰۰۱: ۱) «به رویکرد بدیلی برای مطالعه زبان تبدیل شده و می‌تواند متمم دیگر رویکردها باشد». این گفته تالمی (۲۰۰۱) مهر تائیدی بر کارآمدی زبان‌شناسی شناختی در تحلیل‌های گفتمانی می‌باشد و رهیافتی است که هارت (۲۰۱۰؛ ۲۰۱۱) پیش روی ما قرار می‌دهد. همان‌طور که در رویکرد هارت دیده می‌شود، هر یک از ابزارهای موجود در زبان‌شناسی شناختی قابلیت تحلیل یکی از وجوه گفتمانی را دارد. به عنوان نمونه، استعاره^{۱۳} می‌تواند چگونگی مفهوم‌سازی‌های ایدئولوژیک را نشان دهد، وجهیت^{۱۴} امکان و احتمال را در هر گفتمانی بازنمایی می‌کند و مقوله معنایی مجاز^{۱۵} در راستای برجسته‌سازی حوزه‌ای و بازنمایی چگونگی پیش‌زمینه‌سازی‌ها^{۱۶} و پس‌زمینه‌سازی‌ها^{۱۷} عمل می‌کند. هارت (۲۰۱۱) این ابزار را به کار می‌گیرد تا مفهوم‌سازی‌های گفتمانی از موقعیت‌ها و رویدادها را نشان دهد. پژوهش حاضر به دنبال فهم نگرش گفتمان‌های متأخر رؤسای جمهوری اسلامی ایران در قبال مناقشه فلسطین-اسرائیل است؛ حوزه‌ای که بسیاری از مفاهیم آن صورت‌بندی‌های ضمنی دارند و جدای از اشارات صریح به رویدادهای این مناقشه، ویژگی آن در برخی موارد، سکوت در برابر مصادیق، مفهوم‌سازی‌های ضمنی و دگرسازی‌های کلیشه‌سازانه است. در این میان مجاز با ورود به لایه‌های پنهان گفتمان، چگونگی ترسیم مرزهای هویتی را بازنمایی می‌کند. از رهگذر چنین تحلیلی می‌توان گام را فراتر گذاشت و به سطوح میانی و

¹ discourse

² N. Fairclough

³ text

⁴ articulation

⁵ subjects

⁶ objects

⁷ Critical discourse analysis (CDA)

⁸ C. Hart

⁹ Discourse theory

¹⁰ E. Laclau

¹¹ C. Mouffe

¹² L. Talmy

¹³ metaphor

¹⁴ modality

¹⁵ metonymy

¹⁶ foregrounding

¹⁷ backgrounding

کلان حرکت کرد تا چگونگی خصومت‌سازی^۱ میان گفتمان‌های رقیب را فهم کرد. این پژوهش با چنین رویکردی به دو پرسش کانونی خود پاسخ می‌دهد که چگونه می‌توان از تحلیل نقادانه-شناختی گفتمان در بازاندیشی نظریه گفتمان لاکلا و موف (۲۰۰۱) استفاده کرد و هر یک از گفتمان‌ها چه نگرشی به مناقشه فلسطین-اسرائیل دارد.

لازمه انجام چنین تحلیلی در نظر گرفتن سه سطح خرد، میانه و کلان است. در سطح خرد روابط مجازآفرین^۲ تحلیل می‌شود تا تعامل نیروها را بر مبنای انتخاب‌های زبانی نشان دهد. این روابط در سطح میانه در قالب تحلیل نقادانه-شناختی گفتمان (هارت، ۲۰۱۰) مفهوم‌سازی می‌شود و در سطح کلان یافته‌های برآمده از دو سطح نخست در نظریه گفتمان لاکلا و موف (۲۰۰۱) قرار می‌گیرد تا نشان دهد که هر یک از روابط مجازآفرین چه نقشی در صورت‌بندی‌های گفتمانی، خصومت‌سازی‌ها و مرزبندی‌های هویتی دارد. این مرزبندی‌های هویتی هستند که ما را به چگونگی مفصل‌بندی نگرش هر یک از گفتمان‌ها به این مناقشه می‌رسانند.

با توجه به این که جمهوری اسلامی ایران از اواسط دهه ۷۰ تنش‌های برآمده از جنگ تحمیلی را پشت سر گذاشته، گفتمانی با تمرکز بر رویکرد اقتصادی را تجربه کرده و آماده گذار به سوی گفتمانی نو متکی بر تعامل و تنش‌زدایی هرچه بیشتر شد، این دوره آغازگر فصلی نوین در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران است. بنابراین، سه سخنرانی سیدمحمد خاتمی (۱۳۷۷-۱۳۸۰)، هشت سخنرانی محمود احمدی‌نژاد (۱۳۸۴-۱۳۹۱) و هفت سخنرانی حسن روحانی (۱۳۹۲-۱۳۹۸) در این مجمع به‌عنوان پیکره پژوهش انتخاب می‌شود. هر یک از این گفتمان‌ها آغازگر رویکرد جدیدی در بافت سیاسی کشور بوده‌اند و مقایسه آن‌ها امکان فهم تحولات مبتنی بر تغییرات گفتمانی را فراهم می‌سازد. هر یک از این سخنرانی‌ها با تمرکز بر مناقشه فلسطین-اسرائیل بررسی می‌شود تا در سطح توصیف روابط مجازآفرین از متون سخنرانی استخراج شوند، در سطح تفسیر نقش‌آفرینی این روابط در بافت هر یک از گفتمان‌های ترسیم شود و در سطح تبیین چگونگی اثرگذاری‌شان بر مرزبندی‌های هویتی نمایان گردد. این سه سطح از تحلیل در نهایت الگوهای شناختی-گفتمانی این سه رئیس‌جمهور را بازنمایی می‌کنند.

پرداختن به این موضوع نه از نگاه تحلیل‌گر سیاسی بلکه از دیدی زبان‌شناسانه صورت می‌گیرد و هدف آن تبیین نسبت انتخاب‌های زبانی و رویکردهای گفتمانی است. به بیان دیگر، نظریه گفتمان لاکلا و موف (۲۰۰۱) بر سطح کلان متمرکز است و از چگونگی تحقق مفاهیم سازنده خود در سطوح میانی و خرد که همان نقش انتخاب‌های واژگانی در صورت‌بندی رویکردهای گفتمانی است، چشم‌پوشی می‌کند. از آن‌جا که این پژوهش از منظری زبان‌شناختی به تحلیل داده‌هایی از جنس سیاست می‌پردازد، برخلاف تحلیل‌گران علوم سیاسی، پیش از رسیدن به سطح کلان کلام، سطوح خرد و میانی را بررسی می‌کند. از این رهگذر است که بر لزوم بازاندیشی این نظریه و توجه به هر سه سطح تحلیل (خرد، میانی و کلان) تأکید می‌شود. بر این پایه، پژوهش پیش رو در گام نخست سه سطح خرد، میانه و کلان را به‌منظور پاسخ به پرسش‌های پژوهش تعریف می‌کند؛ ابزارهای هر یک از سطوح را معرفی می‌نماید و سپس به تحلیل داده‌ها می‌پردازد. داده‌ها ابتدا در قالب سنجش روابط مجازآفرین ارزیابی می‌گردد و سپس به تحلیل نقادانه-شناختی گفتمان‌ها پرداخته می‌شود.

^۱ Antagonism

^۲ Metonymy-producing relationships

۲. پیشینه پژوهش

با توجه به مفاهیم بیان شده، در این بخش آثاری مطرح می‌شوند که به تحلیل گفتمان سیاسی، تلفیقی از تحلیل نقادانه گفتمان و نظام‌های تعبیر زبان‌شناسی شناختی و مطالعات انجام شده در زمینه روابط مجازآفرین پرداخته‌اند. در زمینه تحلیل گفتمان سیاسی می‌توان از افخمی و همکاران (۱۳۹۷)، آقاگل‌زاده و فیروزیان (۱۳۹۵)، رفیعی هاشجین (۱۳۹۴) و سلطانی (۱۳۸۴) نام برد که تحلیل‌ها را با ابزارهایی غیر از زبان‌شناسی شناختی انجام داده و عمدتاً متکی بر سطوح کلان گفتمانی هستند. به عنوان نمونه، رفیعی هاشجین (۱۳۹۴) با مشخص نمودن دال مرکزی و دال‌های شناور هر یک از گفتمان‌های فلسطین و اسرائیل به تبیین ریشه‌های منازعات میان فلسطینیان و اسرائیل می‌پردازد. در زمینه تحلیل سخنرانی‌های رؤسای جمهور با رویکردی گفتمانی می‌توان از رضائی‌پناه و شوکتی مقرب (۱۳۹۷) نام برد که مصالحه سیاسی را در گفتمان رؤسای جمهور، احمدی‌نژاد و روحانی بررسی می‌کنند. سلیمی و حاج‌زگرباشی (۱۳۹۲) الگوی حاکم بر سخنرانی‌های رؤسای جمهور ایران در مجمع عمومی سازمان ملل متحد را به روش تحلیل محتوا استخراج می‌کنند. ظهوری و پورعلی (۱۳۹۸) سخنرانی‌های حسن روحانی در مجمع عمومی سازمان ملل متحد را با رویکردی استقرایی به صورت کیفی تحلیل محتوا می‌کنند. انصاریان و همکاران (۱۳۹۸) سخنرانی حسن روحانی را در مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۱۳۹۶ تحلیل می‌کنند و جعفری (۱۳۹۸) سخنرانی‌های حسن روحانی در مجمع عمومی سازمان ملل را با نگاهی به ترجمه شفاهی سخنرانی‌ها بررسی می‌کند.

در خصوص تلفیق زبان‌شناسی شناختی و تحلیل گفتمان غالب مطالعات بر ابزار استعاره متمرکز شده‌اند و از رهگذر این ابزار به تحلیل می‌پردازند. به عنوان نمونه، ایرانی و ملکی (۱۳۹۷) به بررسی سروده‌های پروین اعتصامی از منظر شعرشناسی شناختی و تحلیل نقادانه گفتمان می‌پردازند و بیان می‌کنند که شعرشناسی شناختی بیش از هر چیز به درک شباهت میان اشیاء، رابطه آن‌ها و بازشناسی الگوهای آن‌ها در ساختارهای انتزاعی می‌پردازد. اما باید این نکته را مورد تأکید قرار داد که این نوشتار به رغم اشاره به شعرشناسی شناختی و تحلیل نقادانه گفتمان نه در چارچوب نظری و نه تحلیل داده‌ها آن‌گونه که بایسته است این مفاهیم را تبیین نکرده و در تحلیل داده‌ها از کاربرد ابزارهای موجود در این حوزه‌ها اثری دیده نمی‌شود. افخمی و شکیبا (۱۳۹۶) تلاش دارند با استفاده از ترکیب روش شناختی لیکاف و جانسون (۱۹۸۰) و کاربردشناختی کامرون (۲۰۰۳) به صورت رویکردی تلفیقی، به تحلیل نقادانه استعاره در متون سیاسی روزنامه‌های متقابل مردم‌سالاری و کیهان در ایران و میرر^۱ و تلگراف^۲ در انگلستان بپردازند. این پژوهش نشان می‌دهد که استعاره در نشان دادن سطوح پنهان گفتمان‌ها و نمایان کردن قدرت پنهان ابزاری کارآمد است. رضاپور (۱۳۹۴) استعاره دستوری را با نگاهی نقادانه در گفتمان سیاسی روزنامه‌های داخلی بررسی می‌کند. این پژوهش نشان می‌دهد که می‌توان استعاره را در الگوی مورد نظر به کار بست تا چگونگی برجسته‌سازی و حاشیه‌رانی با ابزاری عینی نمایان شود.

در زمینه استفاده از نظام معنایی مجاز در تحلیل نقادانه گفتمان آثار به نسبت کم‌تری یافت شد و در خصوص تمرکز بر نظریه گفتمان، مطالعات چندانی صورت نگرفته‌اند. اگرچه این مطالعات به زبان انگلیسی سبقت بیشتری دارد. به عنوان نمونه،

^۱ Mirror

^۲ Telegraph

ریسیگل^۱ و وداک^۲ (۲۰۰۱) مجاز را در راستای تحلیل نقادانه گفتمان قرار می‌دهند تا نشان دهند که گفتمان‌ها چگونه از مجاز در جهت کلیشه‌سازی از کنش گفتمان‌های رقیب استفاده می‌کنند. هارت (۲۰۱۱) نیز در تحلیل نقادانه گفتمان از مجاز استفاده می‌کند تا نقش آن را در صورت‌بندی کنش‌های ایدئولوژیک گفتمان مهاجرت نشان دهد. هارت بیان می‌کند که مجاز می‌تواند کنش‌گران مسئول را در پس‌زمینه معنایی قرار دهد. در پژوهش‌های انجام‌شده به زبان فارسی شوکتی مقرب و همکاران (۱۴۰۰) چگونگی ترسیم مرزهای خود^۳ و دیگری^۴ میان گفتمان‌های مسلط جمهوری اسلامی ایران و دیگر گفتمان‌ها در سطوح بین‌المللی را با رهیافتی نقادانه-شناختی و تلفیق مؤلفه خصومت‌سازی لاکلا و موف (۲۰۰۱) و نظام تعبیر مجاز با اتکای بر رویکرد ردن^۵ و کوچش^۶ (۱۹۹۹) بررسی می‌کنند. این تلفیق همان رویکردی است که در تحلیل داده‌های پژوهش پیش رو به کار می‌رود. پوراابراهیم (۱۳۹۸) به تحلیل نقادانه شناختی مجاز در سرخط‌های انتخاباتی روزنامه‌های ایران می‌پردازد. برخلاف آن‌چه بیان می‌شود، یافته‌های این پژوهش برگرفته از سیر تحلیلی از خرد به کلان نبوده و در برخی موارد یافته‌هایی خارج از تحلیل‌های مبتنی بر مجاز ارائه می‌شوند.

همان‌طور که دیده شد، بخش اعظم پژوهش‌های صورت‌گرفته ناظر بر تحلیل (نقادانه) گفتمان است و با توجه به نبودگی زبان‌شناسی شناختی به‌ویژه در ایران، آثار این حوزه بسیار کم‌تر بوده و تلفیق آن‌ها با تحلیل گفتمان بر استفاده از یک ابزار شناختی بوده است. پژوهش‌های ارائه‌شده با رویکرد تحلیل نقادانه گفتمان از نبود توجه به انتخاب‌های زبانی در تحلیل گفتمان حکایت دارد. غالب آثار نگاشته شده پس از ارائه چارچوبی مفصل از تحلیل نقادانه گفتمان، در بخش تحلیل داده‌ها، متن را کنار گذاشته و به تحلیل محتوا بر مبنای دیدگاه فردی خود می‌پردازند.

مطالعات اندکی از جمله رسیگل و وداک (۲۰۰۱) و هارت (۲۰۱۱) با تلفیق مجاز و تحلیل گفتمان یافت شد که تفاوت این مطالعات با پژوهش پیش رو نوع رویکرد نظری است. وجود چنین پژوهش‌هایی از یک سو بر لزوم گسترش این پژوهش‌ها و ضرورت استفاده از ابزارهای شناختی در کنار تحلیل‌های گفتمانی دلالت دارند و از سوی دیگر تعداد محدودشان نشان می‌دهد که آن‌چنان که باید از ابزار مجاز در جهت فهم رویکردهای گفتمانی استفاده نشده است. در این پژوهش تلاش می‌شود تا با استفاده از رویکرد هارت (۲۰۱۱) نقش مجاز در تحلیل گفتمان بررسی و عملکرد آن در نگاه گفتمان‌ها به مناقشه فلسطین-اسرائیل تبیین شود.

۳. چارچوب نظری پژوهش

رهیافت هارت (۲۰۱۱) مبنای نظری این پژوهش را شکل می‌دهد. لازمه پیاده‌سازی چنین رویکردی تعریف سه سطح خرد، میانه و کلان است. هارت (۲۰۱۱) مجاز را به‌کار می‌گیرد تا نشان دهد که نماسازی‌ها و پس‌زمینه‌سازی‌ها چگونه به توسعه رویکردهای متقابل گفتمانی کمک می‌کند. به همین ترتیب، در این پژوهش چگونگی نقش‌آفرینی انتخاب‌های واژگانی در هر یک از

¹ M. Reisigl

² R. Wodak

³ self

⁴ Other

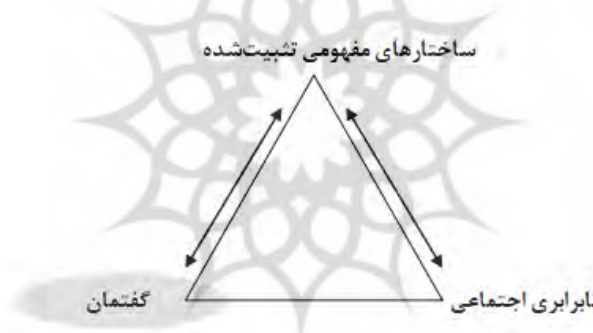
⁵ G. Radden

⁶ Z. Kövecses

سخنرانی‌های رؤسای جمهور ایران با استفاده از روابط مجازآفرین تحلیل می‌شود تا گام نخست به‌سوی تحلیل گفتمان برداشته شود. در سطح میانه مجاز در جهت تحلیل نقادانه-شناختی گفتمان به‌کار می‌رود و سرانجام، در سطح کلان، مجاز نوع خصومت‌سازی‌ها را برحسب نظریه گفتمان لاکلا و موف (۲۰۰۱) نمایان می‌کند.

۳-۱. تحلیل نقادانه-شناختی گفتمان

مدعای کلیدی زبان‌شناسی شناختی برای تحلیل گفتمان نقادانه این است که ساخت‌بندی مقوله‌ها همواره نیازمند تعبیر^۱ است. مفهوم تعبیر (برگرفته از لانگاکر (۱۹۸۷)) به این واقعیت اشاره دارد که یک پدیده واحد به‌صورت بالقوه در قالب شماری از شیوه‌های گوناگون مفهوم‌سازی می‌شود اما ساختارهای بدیل زبانی مفهوم‌سازی‌های خاصی را بر صحنه تحمیل می‌کند (هارت، ۲۰۱۱: ۲۷۱). بنابراین، ساختارهای زبانی در متن، فهم تولیدکننده آن متن از واقعیت، یا دست‌کم واقعیتی را بازتاب می‌دهند که خود خواستار پرورش آن هستند. بر این اساس، مفهوم تعبیر در دستور شناختی با نسبی‌گرایی تحلیل گفتمان نقادانه سازگار است که بر پایه آن بازنمایی در متن همواره بازنمایی از دیدگاهی تا حدودی ایدئولوژیک است (فالر^۲، ۱۹۹۱: ۸۵). هارت (۲۰۱۰: ۲۰۱۳) میان گفتمان و ساختار اجتماعی ارتباطی برقرار می‌کند و معتقد است که بر اساس این ارتباط، گفتمان می‌تواند سازنده نابرابری اجتماعی باشد و ساختارهای مفهومی تثبیت‌شده^۳ تقویت‌کننده این امر است. هارت (۲۰۱۰: ۱۲۴) الگوی مفهوم‌سازی در تحلیل گفتمان نقادانه را به‌صورت زیر ارائه می‌کند:

شکل (۱) مفهوم‌سازی در تحلیل گفتمان نقادانه

در روش پیشنهادی هارت (۲۰۱۰-۲۰۱۱) زبان‌شناسی شناختی با بهره‌گیری از زیربخش‌های مفهوم‌سازی (شامل فضاها، قالب‌ها و طرحواره‌ها، استعاره‌های مفهومی و آمیزش مفاهیم)، استعاره، نیرومحركه و وجه معرفتی در انجام تحلیل‌های گفتمانی به‌کار گرفته می‌شود. او هرکدام از این مؤلفه‌ها را به‌صورت جداگانه مورد بررسی قرار می‌دهد تا نشان دهد این ابزارها چه نقشی در بازنمایی ایدئولوژی‌ها، هویت‌ها، مرزبندی‌های خود و دیگری و مشروعیت‌سازی ایفا می‌کند. نکته شایان توجه آن‌که، هارت در پژوهش‌های خود بر رویکرد واحدی متمرکز نمی‌شود و در کنار بهره‌بردن از نظرگاه‌های مختلف تحلیل گفتمان، بیان می‌کند که هر یک از ابزارهای زبان‌شناسی شناختی چه نقشی در تحلیل گفتمان (نقادانه) ایفا می‌کند. آن‌چه چارچوب نظری مطالعه پیش‌رو

¹ construal

² Fowler

³ entrenched

را از رویکرد هارت (۲۰۱۰) متمایز می‌سازد همین مسئله است. این جستار، بر نظریه گفتمان لاکلا و موف (۲۰۰۱) متمرکز شده است و در کنار معرفی نظام‌های معنایی زبان‌شناسی شناختی و چگونگی بازاندیشی و تلفیق نظریه عرضه می‌شود. به واقع، با بررسی نظریات مختلف مطرح در تحلیل گفتمان نقادانه، نظریه‌ای که بیش‌ترین میزان کارایی در تحلیل گفتمان سیاسی را از آن خود کرده است، نظریه گفتمان لاکلا و موف (۲۰۰۱) می‌باشد؛ این رهیافت از توان بسیار بالایی در واکاوی و بازخوانی متون سیاسی برخوردار است. این خوانش چرایی و چگونگی جابه‌جایی گفتمان‌های چیره، بر پایه عوامل و مؤلفه‌های درونداد آن سامانه سیاسی را تبیین می‌کند.

هارت (۲۰۱۰) با این باور که تحلیل نقادانه گفتمان فاقد ابزارهای شناختی کارآمد جهت تبیین چگونگی نقش‌آفرینی انتخاب‌های زبانی در صورت‌بندی‌های گفتمانی است، این نظر را مطرح می‌کند که می‌توان یکی را برحسب دیگری بازخوانی کرد. هارت (۲۰۱۰) که به نگرش‌های اصحاب نظریه گفتمان باز می‌گردد تا نگاه آنان به تحلیل نقادانه گفتمان و نقاط ضعف و قوت آن را بیابد، به این نتیجه دست می‌یابد که به‌دلیل نبود نگاهی شناختی در نمایان‌ساختن چگونگی پیشروی راهبردهای گفتمانی، این نیاز احساس می‌شود که تلفیق میان این دو، از سطح نظر به مرحله عمل برسد. او با اشاره به این که تحلیل‌گران گفتمان به لزوم نیل به‌سوی کاربست ابزارهای شناختی پی برده‌اند، در پی آن است تا روشی منسجم و نظم‌یافته ارائه نماید. هارت (۲۰۱۰): (۱۹) می‌گوید:

«بخش اعظم تحلیل نقادانه گفتمان به سطح توصیف با کاربست دستور نقش‌گرای هلیدی محدود شده است. لازمه دسترسی به سطوح خرد در تحلیل نقادانه گفتمان، استفاده از ابزارهایی است که زبان‌شناسی شناختی ارائه می‌کند. همچنین، خلأی از تحلیل در مرحله تفسیر نیز وجود دارد که چرا راهبردهای گفتمانی خاصی به‌کار می‌رود و چرا این راهبردها کارآمد است. مورد دوم توصیف زبان‌شناختی است که چرا ساختارهای زبان‌شناختی خاصی در راهبردهای گفتمانی خاصی نمایان می‌شود و شناخت را تحت تأثیر قرار می‌دهند».

در این پژوهش بیان می‌شود که در نظریه گفتمان لاکلا و موف (۲۰۰۱) خوانش متون در سطح کلان رخ می‌دهد لازمه فهم سطح کلان، تحلیل سطوح خرد کلامی از رهگذر ابزارهای زبان‌شناسی شناختی (در این جا مجاز) است. به این ترتیب، مجاز در کنار مؤلفه‌های سازنده این نظریه قرار می‌گیرد تا این کارایی را ارزیابی کند.

۳-۲. خصومت‌سازی (خود و دیگری)

نظریه گفتمان، خصومت را به‌عنوان عنصر ضروری جهان اجتماعی می‌داند. مفهوم منازعه یا خصومت برای تبیین نسبت میان کیستی و دیگری طرح شده است (لاکلا و موف، ۲۰۰۱: XIV). خصومت‌ها نه روابطی منفعلانه که پویا هستند و تمام محدودیت‌ها را نمایان می‌سازند (رضائی‌پناه و شوکتی مقرب، ۱۳۹۴: ۷۷). لاکلا (۱۳۹۷: ۱۶۷) درباره خصومت‌سازی می‌گوید:

«هر نیرویی هویت دیگری را نفی می‌کند. اما این نوع نفی و این گونه سلب متقابل هویت‌ها را در تقابل واقعی نداریم. در خصومت‌سازی، حضور دشمن مانع از بر ساخته‌شدن هویت من می‌شود. در مقایسه با آن چه در تضاد واقعی رخ می‌دهد، در خصومت‌سازی نفی هویت صورت می‌گیرد. شکاف میان نیروهای متقابل در یک ارتباط خصومت‌سازانه رادیکال‌تر است و از نظر ساختاری با آن چه در فضای واقعی رخ می‌دهد، تفاوت دارد. بدون

تردید می توان تقابل واقعی را به این شکل تعریف کرد که تنها ویژگی متمایز آن تغییری است که با توجه به تناقض منطقی پیدا می کند. تقابل مقوله ای برگرفته از جهان اجتماعی است و به صورت استعاری به جهان مادی بسط می یابد و بلعکس.»

این ها تعاریفی هستند که به صورت انتزاعی بیان می شود، باید آن ها را در کنار تحلیل های برآمده از مجاز قرار دهیم تا دریابیم این مفاهیم از خصومت سازی چگونه به عینیت می رسند و چه روال هایی به خصومت سازی منتهی می شوند. به گفته موف (۲۰۰۵: ۲۰):

«در فرایند خصومت سازی (آنتاگونیسم) ارتباطی از نوع ما^۱ و آنها^۲ وجود دارد که در آن، طرفین، دشمنی آشکاری نسبت به هم دارند و معتقدند که هیچ وجه مشترکی باهم ندارند. این در حالی است که در فرایند منازعه (اگونیسم) همین ارتباط از نوع ما و آن ها وجود دارد؛ در قالب این فرایند، دو طرف منازعه اگرچه می دانند راه حلی عقلانی برای حل منازعه ندارند، مشروعیت همدیگر را به رسمیت می شناسند. این بدان معناست که، با وجود آن که طرفین مجادله در منازعه و کشمکش هستند، خود را متعلق به اجتماع سیاسی همانندی تلقی می کنند که منازعه نیز در بستر آن رخ می دهد. وظیفه دموکراسی نیز همین است که آنتاگونیسم را به اگونیسم تغییر دهد.»

با این تعریف، خصومت سازی فرایندی است که امکان مصالحه را سلب می کند. لازمه فهم خصومت سازی میان گفتمان ها توجه به انتخاب های زبانی است. یکی از ابزارهای بررسی انتخاب ها، مجاز است که در ادامه بررسی می شود.

۳-۳. مجاز

در بیان ردن و کوچش (۱۹۹۹: ۲۱) «مجاز فرایندی شناختی است که در آن یک موجودیت مفهومی به نام محمل^۳ دسترسی ذهنی به یک موجودیت مفهومی دیگر موسوم به هدف^۴ را فراهم می کند». به گفته لانگاکر (۱۹۸۷)، ما برای فهم معنای واژه ها یا به عبارتی برای درک مفاهیم واژگانی، مبتنی بر مجموعه ای از حوزه ها عمل می کنیم. حوزه از اجزای مختلفی تشکیل شده و بر مبنای تعریف لانگاکر (۱۹۸۷) یکی از آن ها پیش زمینه سازی می شود. این مفهومی است که در مبحث نماسازی و پس زمینه سازی نمود دارد و در مفهوم سازی های مبتنی بر مجاز بازنمایی می شود.

مجاز به این دلیل در زبان رواج دارد که از ویژگی های فرایندهای اندیشگی روزه مره^۵ ما می باشد (لیتل مور^۶، ۲۰۱۵: ۵). این نکته که یک مقوله به جای کل مقوله می آید یا یک مدل به جای کل مدل های دیگر قرار می گیرد نشانگر آن است که مجاز پدیده های مفهومی است نه زبانی. لیکاف^۷ و ترنر^۷ (۱۹۹۸) بر این نکته تأکید دارند که «مجاز در یک حوزه رخ می دهد به همین دلیل مبتنی بر پیوستگی و قرابت است و مبتنی بر تشابه و تناظر نیست. به عبارتی، پیوستگی و قرابت میان اجزا هنگامی رخ می دهد

¹ us

² them

³ vehicle

⁴ target

⁵ J. Littlemore

⁶ G. Lakoff

⁷ M. Turner

که در یک حوزه باشند. به عنوان نمونه، در مثال «ساندویچ گوشت پشت میز ۱۰ نشسته» مجاز مبتنی بر بافت رخ داده است. در این جا «ساندویچ گوشت» محملی برای دسترسی به هدفی است که در آن بافت «مشتري» است و هر دو موجودیت مفهومی در یک بافت واحد قرار دارند (ایوانز^۱ و گرین^۲، ۲۰۰۶: ۳۱۲). این پژوهش یک مقوله را در شرایط بافتی مختلف بررسی می کند، از آن جا که مجاز نیز بافت وابسته است و هر مفهومی را بر حسب بافت بررسی می کند، می تواند ابزاری کارآمد در تحلیل مفاهیم موجود در هر یک از گفتمان ها باشد.

۳-۴. روش پژوهش

برای تحلیل موضوع، پدیده ها، فرایندها و روندهای سیاسی و اجتماعی الگویی سه سطحی پیشنهاد می شود. این الگو دربردارنده سه سطح خرد، میانه و کلان است که می توان آن ها را به سطوح سه گانه تحلیل فرکلاف (در بردارنده تحلیل های نشانه شناختی، محتوایی و بافتی)، نزدیک دانست با این تفاوت که در الگوی این مطالعه، سطح نخست تحلیل متن با ابزارهای شناختی است، تحلیل گفتمان در سطح میانی انجام می شود و در سطح کلان، تحلیل مبتنی بر نظریه گفتمان انجام می شود. این الگو مسیر پیش روی تحلیل داده ها را از آن چه هارت (۲۰۱۰-۲۰۱۱) پیشنهاد می دهد تا حدودی جدا می سازد؛ هارت بر الگوی تحلیل نقادانه واحدی متمرکز نشده و به صورت کلی ابزارهای شناختی را در جهت تحلیل نقادانه به کار می برد. این در حالی است که در این مطالعه نظریه گفتمان به عنوان رویکرد مورد بررسی با ابزارهای شناختی ادغام شده و مورد ارزیابی قرار می گیرد. این تفاوتی است که روش تحلیل داده ها را در این مطالعه از الگوهای پیشنهادی هارت متمایز می سازد.

۴. تحلیل داده ها

در این بخش داده ها با تمرکز بر مناقشه فلسطین-اسرائیل تحلیل می شود. به منظور فهم چگونگی نقش آفرینی تحلیل های شناختی در تحلیل ساختار کلان گفتمانی، پیش از هر چیز انواع روابط مجاز آفرین در هر یک از گفتمان ها توصیف می شود. بر حسب این روابط، مفاهیم گفتمانی در سطح میانه تفسیر می شود تا چگونگی خصومت سازی در سطح کلان از رهگذر روابط مجاز آفرین تبیین شود. مناقشه فلسطین-اسرائیل، با توجه به اهمیتی که در ابرگفتمان انقلاب اسلامی دارد، در این نوشتار بررسی می شود تا به واسطه انواع روابط مجاز آفرین استفاده شده، چگونگی مرزبندی های هویتی را نمایان کند. در این بخش داده های سه گفتمان خاتمی، احمدی نژاد و روحانی تحلیل می شوند تا رهیافت شان نسبت به این مناقشه مفهوم سازی شود.

۴-۱. سید محمد خاتمی

خاتمی در مقوله مناقشه فلسطین-اسرائیل از روابط مجاز آفرینی استفاده می کند که هم کنش های برون گروه^۳ را برجسته می سازد و هم ویژگی های درون گروه^۴ خود را نمایان می کند. مجاز کنش به جای کنش گر از روابط شاخص در این گفتمان است. خاتمی

¹ V. Evans

² M. Green

³ out-group

⁴ in-group

می گوید:

۱. اشغال سرزمین و اخراج مردم فلسطین، یهودی سازی سرزمین فلسطین به ویژه بیت المقدس، کشتار و ترور شهروندان بی دفاع فلسطینی، انهدام آثار تاریخی، مناطق مسکونی و نهادهای مدنی، آثار و نمونه هایی از این پدیده است.

«اشغال سرزمین و اخراج مردم، اشغال سرزمین و اخراج مردم فلسطین، یهودی سازی سرزمین» مجاز کنش به جای کنش گر است؛ به این صورت که کنش محملی برای دسترسی به کنش گری است که موجب اشغال و اخراج شده است. کنش نماسازی می شود تا از آن چه کنش گر انجام می دهد کلیشه سازی کند. در قالب کلیشه سازی نیازی به نام بردن از کنش گر نیست چرا که کنش ها گویای آن موجودیت هستند. این کنش مرز میان درون گروه و برون گروه را ترسیم می کند و دگری را به بیرون طرد می کند که کنش های نماسازی شده اش، گویای هویت آن هستند. مجاز دیگری که در این گفته وجود دارد، «سرزمین فلسطین» است. در این جا مجاز مکان به جای ساکنان دیده می شود. به بیان دیگر، مکان بیان می شود تا مردم فلسطین را اراده کند. جدول (۱) دیگر موارد مبین نگرش گفتمان خاتمی به مناقشه فلسطین-اسرائیل را نشان می دهد.

جدول (۱)

روابط مجاز آفرین در گفتمان خاتمی

عبارت	مصادیق	رابطه مجاز آفرین
آوارگان رنج کشیده	این همنوایی را می توان در کنار فریاد مظلومیت همه آوارگان رنج کشیده ای که قربانی سرکوب و جنگ و ترور دولتی و غیردولتی در فلسطین و افغانستان هستند، رساتر و پرمعنی تر درک کرد.	نتیجه به جای کنش
اشغال سرزمین و اخراج مردم فلسطین، یهودی سازی سرزمین بیت المقدس، کشتار و ترور شهروندان بی دفاع فلسطینی، انهدام آثار تاریخی، مناطق مسکونی و نهادهای مدنی، آثار و نمونه هایی از این پدیده است.	اشغال سرزمین و اخراج مردم فلسطین، یهودی سازی سرزمین فلسطین به ویژه بیت المقدس، کشتار و ترور شهروندان بی دفاع فلسطینی، انهدام آثار تاریخی، مناطق مسکونی و نهادهای مدنی، آثار و نمونه هایی از این پدیده است.	کنش به جای کنش گر
سرزمین فلسطین	بیاییم همگی علیه نسل کشی، تجاوز و تحقیر انسان در گوشه گوشه جهان، دست اتحاد به هم بدهیم و جلوی فاجعه های ننگینی که از جمله در فلسطین و افغانستان و کوزوو و در بسیاری از نقاط افریقا و آسیا آمریکای لاتین، چهره انسانی این قرن را سیاه کرده است، بگیریم.	مکان به جای ساکنان
نسل کشی، تجاوز و تحقیر انسان	فاجعه های ننگین	کنش به جای کنش گر
بیت المقدس	بیت المقدس اشغالی خانه تفاهم و گفت و گو است و به این جهت صدای بیت المقدس که از اعماق تاریخ به گوش می رسد صدای بالذات ضدنژادپرستی و ضدصهیونیستی است.	مکان به جای ساکنان
ادیان	در بیت المقدس، ادیان بزرگ می توانند در کنار یکدیگر به طور مسالمت آمیز زندگی کنند و سلطه حکومت اسرائیل در آن جا مخالف این همزیستی و همدلی است.	مملوک به جای مالک
صهیونیست ها	فلسطین خانه فلسطینیان (اعم از مسلمان و مسیحی و یهودی) است نه آزمایشگاه هوس های خشونت آمیز صهیونیست ها.	عضو به جای مقوله

جدول (۱) نشان می دهد که خاتمی در پرداختن به منازعه فلسطین-اسرائیل از روابط مجاز آفرین کنش به جای کنش گر، مکان به جای ساکنان، نتیجه به جای کنش و مملوک به جای مالک استفاده می کند. در این جا هر یک از این روابط به تفصیل

تحلیل می‌شود.

- کنش به‌جای کنش‌گر

یکی از روابط مجازآفرینی که در این گفتمان دیده می‌شود، مجاز کنش به‌جای کنش‌گر است که در عبارات «اشغال سرزمین و اخراج مردم فلسطین، یهودی‌سازی سرزمین» وجود دارد. قراردادن این کنش در پیش‌زمینه و کنش‌گری که به پس‌زمینه می‌رود از یک سو بر اهمیت این رویداد تأکید می‌کند و از سوی دیگر از کنش‌های موجودیتی کلیشه‌سازی می‌کند که اقدامات آن در فلسطین گویای کنش‌گر آن است. بنابراین، در مبحث مناقشه فلسطین-اسرائیل مجاز کنش به‌جای کنش‌گر سبب می‌شود که کنش‌گر به پس‌زمینه رود و از رهگذر برجسته‌سازی کنش‌ها، اعمال او کلیشه‌سازی شود و به عنوان بخش جدایی‌ناپذیر هویت او بازنمایی گردد. این نوع مجاز در گفتمان خاتمی با مفاهیم دیگری نیز تقویت می‌شود که «نسل‌کشی، تجاوز و تحقیر انسان» موارد دیگر آن است. در این بافت کنشی نماسازی می‌شود که نه تنها در فلسطین بلکه در افغانستان، کوزوو و دیگر نقاط آفریقا، آسیا و... نیز رخ داده است. «فاجعه‌های ننگین» کنشی است که به‌جای کنش‌گرش در فلسطین پیش‌زمینه‌سازی می‌شود. در این‌جا اسرائیل به دو صورت به پس‌زمینه می‌رود. در حالت اول، و در قالب یک رابطه مجازآفرین کنش به‌جای کنش‌گر آمده است. در حالت دوم، با توجه به این‌که بحث تنها اسرائیل نیست بلکه تمام کسانی هستند که در مکان‌های مختلف فاجعه‌آفرینی کرده‌اند، به شکل دیگری نیز این کنش‌گر به پس‌زمینه می‌رود. پس نه تنها مجاز سبب به پس‌زمینه رفتن و کلیشه‌سازی از اسرائیل شده است، بلکه کنش‌های آن در کنار کنش‌های موجودیت‌های هم‌نشین دیگر قرار می‌گیرد و به این ترتیب این کنش‌گر یک درجه بیشتر به پس‌زمینه می‌رود. در این‌جا پیش‌زمینه‌سازی کنش‌ها، هم‌ارزی آن‌ها با کنش‌های خشونت‌آمیز گستره‌ای از کنش‌گران را نشان می‌دهد. از رهگذر هم‌ارز قراردادن مجموعه‌ای از کنش‌های برون‌گروه، آن بخش از هویت دگر گفتمانی به صورت منفی برجسته‌سازی می‌شود که در سطح بین‌المللی نیز طرد شده است.

- مکان به‌جای ساکنان

مجاز دیگری که در این‌جا وجود دارد مجاز مکان به‌جای ساکنان است که در واژه «بیت‌المقدس» به چشم می‌خورد. صدای بیت‌المقدس منظور صدای ساکنان آن است. در این نوع مجاز، مکان بیان می‌شود اما ساکنان آن اراده می‌شوند؛ اثر این مجاز پیش‌زمینه‌سازی مکان و قراردادن ساکنان آن در پس‌زمینه است. این فرایند اهمیت ایدئولوژیک مکان را بیش از ساکنان آن به تصویر می‌کشد. به بیان دیگر، این‌که ساکنان چه کسانی باشند در درجه بعدی قرار می‌گیرد و مهم فضایی است که فضای مفاهمه بوده و اکنون نیز باید بار دیگر حاکم شود. خاتمی از این مجاز استفاده می‌کند تا بر بار ایدئولوژیک بیت‌المقدس تکیه نماید و تمام ادیان را متوجه مقوله فلسطین سازد چرا که در نگاه خاتمی فلسطین منزلگاه تمام ادیان است و بدون توجه به عضوی خاص باید به کل مکان توجه شود.

«سرزمین فلسطین» نیز مجاز مکان به‌جای ساکنان است؛ در این‌جا یهودی‌سازی سرزمین فلسطین بر ساکنان آن دلالت دارد. این گفتمان بر همزیستی ساکنان مسلمان، یهودی و مسیحی در فلسطین تأکید دارد اما از سوی دیگر با استفاده از مجاز کنش به‌جای کنش‌گر، کنش یهودی‌سازی را در پیش‌زمینه قرار می‌دهد تا تحمیل این کنش را بر ساکنانی مورد نقد قرار دهد که هر کدام ایدئولوژی خاص خود را دارند. در این مجاز، سرزمین فلسطین محملی برای دسترسی به ساکنان فلسطین فراهم

می‌کند و بر حفظ حقوق مردم و عدم تحمیل خواسته‌های برخی بر گروهی دیگر تأکید دارد. مجاز مکان به‌جای ساکنان درون گروهی را نشان می‌دهد که بدون توجه به نوع ایدئولوژی‌اش، باید مسیر انتخابی خود را در پیش بگیرد و رویکردی همانند یهودی‌سازی که اخراج دیگران را در پی دارد، بر آن تحمیل نشود.

- نتیجه به‌جای کنش

در این مجاز نتیجه محملی برای دسترسی به کنشی است که موجب آن شده است. «آوارگان رنج‌کشیده» نتیجه کنشی است که آوارگی را برای مردم فلسطین به همراه داشته است. «ستم‌کشیده» نیز به همان صورت نتیجه کنشی است که موجب مظلومیت فلسطینی‌ها شده است. این رابطه مجازآفرین با نماسازی نتیجه، از یک سو درون گروهی را نشان می‌دهد که با چنین کنش‌هایی مواجه است و از سوی دیگر، برون گروهی را به تصویر می‌کشد که چنین کنش‌هایی را از خود بروز می‌دهد. در این گفتمان نتیجه به‌جای کنش نماسازی می‌شود و برای دگرسازی با برون گروه به کار می‌رود. نتیجه کنش نماسازی می‌شود تا جنبه‌ای از هویت درون گروه برجسته‌سازی شود که او را به عنوان مستضعف مفهوم‌سازی می‌کند. کنشی که از رهگذر این نتیجه مفهوم‌سازی می‌شود هویتی از برون گروه را نمایان می‌کند که وجه بارز آن ستمگری و آواره کردن مردم است.

- مملوک به‌جای مالک

«ادیان» مجاز مملوک به‌جای مالک است. آن‌چه تحت تملک است بیان می‌شود تا صاحب آن دین اراده شود. این مجاز نیز همراستای مجاز مکان به‌جای ساکنان بر فضایی ایدئولوژیک تأکید می‌کند و ادیان را در پیش‌زمینه جای می‌دهد. این مجاز دسترسی به درون گروهی را فراهم می‌کند که معتقدان به تمام ادیان را شامل می‌شود. در برابر این درون گروه، برون گروهی قرار می‌گیرد که دگری به نام «حکومت اسرائیل» آن را تشکیل می‌دهد و نظم مطلوب مفاهیم میان ادیان را برهم می‌زند. خاتمی از این مجاز استفاده می‌کند تا مسلمانان، یهودیان و مسیحیان را به‌مثابه کلیت واحدی به تصویر بکشد که در کلیت و اتحاد خود در برابر اسرائیل قرار می‌گیرد.

این گفتمان از روابط مجازآفرین متنوعی در این مبحث استفاده می‌کند؛ او از یک سو درون گروه خود را با مجاز مملوک به‌جای مالک و مکان به‌جای ساکنان بازنمایی می‌کند و از سوی دیگر از روابط مجازآفرین کنش به‌جای کنش‌گر و نتیجه به‌جای کنش استفاده می‌کند تا برون گروه خود را به بیرون طرد کند. برشمردن کنش‌هایی همچون اشغال، یهودی‌سازی و اخراج مردم مواردی هستند که در این فرایند دگرسازانه دیده می‌شوند.

خاتمی از مجاز «کنش به‌جای کنش‌گر» استفاده می‌کند تا بر رخدادها تأکید کند و با عامل‌زدایی، دست به کلیشه‌سازی بزند. «فاجعه‌های ننگین» به‌عنوان نمونه، کنشی است که در بافت فلسطین دسترسی به موجودیت عامل را فراهم می‌کند و نوعی کلیشه‌سازی درباره اقدامات موجودیت پس‌زمینه‌ای، یعنی اسرائیل، صورت می‌گیرد. این گفتمان مرزهای هویتی خود را با موجودیتی ترسیم می‌کند که کنش‌های آن گویای کنش‌گرش می‌باشد. مجاز «مملوک به‌جای مالک» بر مملوکی دلالت می‌کند که در اختیار درون گروه است. این نکته نشانگر نقشی است که مجاز در ترسیم مرزها میان درون گروه و برون گروه ایفا می‌کند؛ مرز حائل میان درون گروه و برون گروه همان است که برحسب روابط مجازآفرین ترسیم می‌شود. ادیان به‌عنوان مملوک با تأکید

بر اهمیت ایدئولوژیک این مفهوم، به جای مالک قرار می‌گیرد تا در کنار همگن‌سازی پیروان تمام ادیان و قراردادن‌شان در درون گروه، دگرهایی را طرد کند که نظم موجود را برهم می‌زنند. نظامی که مبتنی بر مفاهیم و تقریب میان ادیان بود از سوی دگرهایی مختل می‌شود که در آن سوی این قطب قرار دارند. در این جا نیز از مالک خاصی نام برده نمی‌شود و با اتکای بر نگرشی که به امر مفاهیم می‌شود، به صورت ضمنی خصومت‌سازی با دگری صورت می‌گیرد که ناقض این نظم است.

مرزی که از رهگذر مجاز، میان دو گروه ترسیم می‌شود و دگرسازی ضمنی را انجام می‌دهد، در مجاز مکان به جای ساکنان نیز دیده می‌شود. در این مجاز نیز اهمیت ایدئولوژیک مکان بیش از ساکنان است و تمایزی میان اعضای آن قائل نمی‌شود. آن چه در این میان اهمیت دارد تمامیت ارضی سرزمینی است که با حضور دگرها، نظم خود را از دست داده است. «بیت المقدس به جای مردمان آن» می‌آید تا بدون هیچ تفاوتی تمام ساکنان آن منطقه و تمام معتقدان به ادیان مختلف در قلمرو درون گروه این گفتمان جای بگیرند. درون گروهی با این ویژگی‌ها با دگری خصومت‌سازی می‌کند که این تمامیت را برهم می‌زند و امکان مفاهیم میان ساکنان را از میان می‌برد.

رویکرد این گفتمان به مناقشه فلسطین-اسرائیل اثری از گرایش به سوی مصالحه سیاسی با حکومت اسرائیلی به عنوان دگر گفتمانی را نشان نمی‌دهد. خاتمی با استفاده از مجاز از رفتارهای صهیونیسم در فلسطین کلیشه‌سازی می‌کند. او کل مقوله صهیونیسم و همین‌طور اعضای آن را خطاب قرار می‌دهد تا اعتماد را نسبت به کلیت آن سلب کند و توانایی این موجودیت در ایجاد امنیت در فلسطین را نفی کند. مجاز کنش به جای کنش‌گر، کنش‌هایی را نماسازی می‌کند که اعتماد را از کنش‌گر سلب می‌کند. مجاز نتیجه به جای کنش نیز در مواردی مانند «آوارگان رنج‌کشیده» به کار می‌رود تا فرایند اعتمادزدایی از برون گروه را تقویت کند. بنابراین خاتمی به شیوه‌های مختلفی و با استفاده از روابط مجاز آفرین متعدد دگر خود را به بیرون طرد می‌کند و امکان دستیابی به مصالحه سیاسی را از بین می‌برد. از سوی دیگر، او با استفاده از مجاز مملوک به جای مالک در اشاره به ادیان، اعتماد خود را به تمام ادیان نشان می‌دهد و بر توانایی همزیستی مبتنی بر صلح معتقدان به تمام ادیان در سرزمین فلسطین تأکید می‌کند.

۴-۲. محمود احمدی‌نژاد

احمدی‌نژاد در مناقشه فلسطین-اسرائیل از مجاز کنش به جای کنش‌گر استفاده می‌کند تا برآیندها را بیش از عاملان پیش‌زمینه‌سازی نماید. او در سخنرانی‌هایش می‌گوید:

۲. مردم جهان به خوبی می‌دانند در فلسطین اشغالی چه می‌گذرد. کودکان و زنان کشته می‌شوند، نوجوانان به اسارت می‌روند، خانه‌ها ویران و مزارع سوزانده می‌گردد.

در این جا «کشتن، به اسارت بردن، ویران کردن و سوزاندن» مجاز کنش به جای کنش‌گر است. کنش محملی است که دسترسی به کنش‌گری را فراهم می‌کند که به دنبال اشغال‌گری و ویرانی در فلسطین است. بنابراین، در این رابطه هویتی بازنمایی می‌شود که با کشتار زنان و کودکان قساوت خود را نمایان می‌کند و اثری از رأفت در رفتارهای او دیده نمی‌شود. این جنبه از هویت همان است که به نقض نظم بهنجار می‌انجامد؛ کنش‌های تهاجمی و تخریبی ابعادی از هویت دگر گفتمان احمدی‌نژاد است که پیش‌زمینه‌سازی می‌شود. از آن جا که دگرسازی گفتمان‌ها با موجودیت اسرائیل شکل صریحی دارد و نام اسرائیل به

صورت‌های مختلف از جمله رژیم اشغال‌گر ذکر می‌شود، بنابراین، در این بافت کنش به‌جای کنش‌گر نمی‌تواند بر دگرسازی ضمنی دلالت داشته باشد؛ این مجاز در چنین بافتی در جهت کلیشه‌سازی از اقدامات کنش‌گر صورت می‌گیرد. خصومت‌سازی برحسب کلیشه‌سازی از رفتارهای کنش‌گر در فلسطین شکل می‌گیرد؛ بر این اساس تصویری که از کنش‌گر برای مخاطبان ترسیم می‌شود نیاز به ذکر نام آن را برطرف می‌سازد و اهمیت توجه بر کنش در عرصه بین‌المللی و مقابله با آن را مورد تأکید قرار می‌دهد. دیگر موارد نشانگر دید گفتمان احمدی‌نژاد به این مناقشه در جدول (۲) آمده است.

جدول (۲)

روابط مجازآفرین در گفتمان احمدی‌نژاد

عبارت	مصدق	رابطه مجازآفرین
اشغال فلسطین، تحمیل حکومت جعلی، نسل‌کشی، آواره کردن فلسطین	اگر به جای اشغال فلسطین و تحمیل حکومت جعلی و نسل‌کشی و آواره کردن میلیون‌ها نفر، حقیقت حوادث جنگ دوم اعلام و به عدالت رفتار می‌شد	کنش به‌جای کنش‌گر
صهیونیست	ریشه مسائل فلسطین به جنگ جهانی دوم بر می‌گردد. به بهانه حمایت از بخشی از بازماندگان جنگ، سرزمین فلسطین را با جنگ و تجاوز و آواره کردن میلیون‌ها نفر از ساکنان بومی اشغال کردند و در اختیار تعدادی از بازماندگان قرار دادند. با اعلام قبلی، صهیونیست‌های بی‌فرهنگ، مردم را در خانه و شهرشان ترور می‌کنند و تروریست‌ها مدال صلح می‌گیرند و حمایت می‌شوند.	مکان به‌جای ساکنان عضو به‌جای مقوله

احمدی‌نژاد نیز در اشاره به منازعه فلسطین-اسرائیل به نماسازی کنش‌ها می‌پردازد، و افزون بر مجاز کنش به‌جای کنش‌گر، از رابطه مجازآفرین مکان به‌جای ساکنان استفاده می‌کند تا دیدگاه خود را در این حیطة بازنمایی کند. این موارد در این بخش تبیین می‌شوند.

- کنش به‌جای کنش‌گر

احمدی‌نژاد در جدول (۲) مواردی همچون «تجاوز، اشغال، تحمیل»، «اشغال‌گری» و «اشغال فلسطین، تحمیل حکومت جعلی و نسل‌کشی و آواره کردن» اشاره می‌کند که همگی در قالب مجاز کنش به‌جای کنش‌گر قابل تحلیل هستند. تجاوز و اشغال‌گری کنش‌هایی هستند که دسترسی به کنش‌گری را فراهم می‌کنند که در فلسطین به چنین اقداماتی دست زده است. نماسازی کنش در این موارد از کنش‌گری کلیشه‌سازی می‌کند که عامل این کنش‌ها می‌باشد و از رهگذر کنش‌ها می‌توان به کیستی او پی برد.

- مکان به‌جای ساکنان

فلسطین در «ریشه مسائل فلسطین» مجاز مکان به‌جای ساکنان است که مکان گفته می‌شود تا ساکنان فلسطینی آن اراده شوند. مکان به‌کار می‌رود تا بدون ایجاد تمایز میان ساکنان آن از ادیان مختلف، بر ریشه مشترک مسائل همگی آن‌ها تأکید

شود. مکان محملی برای دسترسی به هدفی است که مردمان آن را در بر می‌گیرد، تمام ساکنان را اراده می‌کند و همه آن‌ها را در درون گروه قرار می‌دهد. این مجاز مرزهای هویتی خود را گرد درون گروهی ترسیم می‌کند که جنبه هویتی نماسازی شده آن، مکان متعلق به درون گروه است. دگری که در این قلمرو باشد اما به آن تعلق نداشته باشد از این دایره برون رانده می‌شود. احمدی‌نژاد از روابط مجاز آفرینی همانند کنش به جای کنش‌گر و مکان به جای ساکنان استفاده می‌کند. از میان این روابط مجاز مکان به جای ساکنان به کار می‌رود تا مرزهای هویتی را گرد درون گروه ترسیم کند. اما دیگر موارد همگی در جهت طرد برون گروه استفاده می‌شوند. احمدی‌نژاد نیز در راستای ابرگفتمان انقلاب اسلامی و همانند گفتمان پیش از خود، امکان ایجاد مصالحه سیاسی با اسرائیل را سلب می‌کند و در جهت پیش‌زمینه‌سازی و برجسته‌سازی آن‌چه در فلسطین رخ داده است، پیش می‌رود. مجاز کنش به جای کنش‌گر در «تجاوز، اشغال و تحمیل» به کار می‌رود تا از کنش‌گری کلیشه‌سازی کند که در فلسطین دست به تجاوز زده و به این ترتیب حاکمیت قانون را در این سرزمین نقض کرده است. احمدی‌نژاد در جهت سلب اعتماد جهانی نسبت به اسرائیل، کنش‌های آن را نماسازی می‌کند.

احمدی‌نژاد از مجاز مکان به جای ساکنان در اشاره به فلسطین استفاده می‌کند تا تمام ساکنان فلسطینی را اراده کند و همه را در درون گروه خود جای دهد. در این گفتمان نیز همانند گفتمان خاتمی، مردم فلسطین درون گروه این گفتمان هستند و موجودیت‌هایی که از کنش‌های اشغال‌گری و تهدید برای تصرف سرزمین استفاده می‌کنند ناقض حاکمیت قانون تلقی می‌شوند. تلاش این گفتمان بر آن است که اعتماد سیاسی از موجودیت اسرائیل و حامیان آن سلب شود و مشروعیت این موجودیت در سطح بین‌المللی سلب شود.

۳-۴. حسن روحانی

روحانی همانند دو رئیس جمهور دیگر از مجاز کنش به جای کنش‌گر استفاده می‌کند تا خصومت‌سازی خود با برون گروه را به همان سبک و سیاق محقق سازد.

۳. جنایاتی که بر مردم بی‌گناه فلسطین می‌رود، خشونت نهادینه‌ای را به نمایش می‌گذارد که برای توصیف آن، آپارتاید مفهوم و واژه کم‌وزنی به نظر می‌آید.

«جنایاتی که...» مجاز کنش به جای کنش‌گر است. «جنایات» کنشی است که به جای کنش‌گر آمده و محملی برای دسترسی به کنش‌گری است که به چنین اقدامی دست زده است. در این مجاز کنش در پیش‌زمینه قرار می‌گیرد تا ویژگی بارز خشونت‌ورزی و نقض حقوق انسانی را در پیش‌زمینه قرار دهد. این مجاز نیز روند کلیشه‌سازی را قوت می‌بخشد و در نقش یکی از ابعاد هویتی برون گروه، در جهت خصومت‌سازی با دگرهای گفتمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

همچنین، «آپارتاید» مجاز کنش به جای کنش‌گر است که دسترسی به هدف «دولت تبعیض‌گر آفریقای جنوبی» در گذشته را فراهم می‌کند. برحسب این مجاز و برایندهای مفهومی‌اش، دو کنش یکی در فلسطین و دیگری در آفریقای جنوبی هم‌نشین می‌شوند؛ روحانی با بیان این‌که «آپارتاید مفهوم کم‌وزنی» برای کنش‌های کنش‌گر در فلسطین است، تأکید می‌کند که کنش رخ داده در فلسطین به مراتب بدتر از آن چیزی است که در آفریقا رخ داده است. تصویری که از قیاس کنش‌ها و هم‌ارزی آن‌ها حاصل می‌شود، دسترسی به مجموعه‌ای از کنش‌گران افراطی را در نقاط مختلف جهان فراهم می‌سازد تا همه آن‌ها را به یک

اندازه طرد کند. حضور برجسته خشونت و غیاب توجه به حقوق انسانی بعدی از هویت برون گروه به عنوان ناقض حقوق انسانی را پیش زمینه سازی می کند و با همان بعد به خصومت سازی می پردازد. در قالب این مجاز برون گروهی بازنمایی می شود که در برهه های مختلف صورت های متفاوتی از خشونت را بروز داده است. دو مجاز از یک نوع، کنش های موجودیت اسرائیل را هم تراز دولت آفریقای جنوبی می داند و آن را به مراتب بدتر از آپارتاید می داند. مردم فلسطین و مردمی که مورد ستم دولت آفریقای جنوبی قرار گرفته اند نیز درون گروه گفتمانی را شکل می دهند. این تصویر را می توان برحسب دوگانه مستکبر-مستضعف نیز مفهوم سازی کرد که وجه بارزی در سیاست های پس از انقلاب جمهوری اسلامی ایران است. بر اساس این دوگانه، برون گروه در رده مستکبر قرار می گیرد و درون گروه مستضعفان را شامل می شود.

روحانی دگر خود را برحسب هویتی معرفی می کند که ویژگی بارز آن خشونت ورزی است؛ از دریچه این کنش است که گفتمان رقیب به صورت منفی برجسته سازی و به بیرون رانده می شود. این هویت خشونت گرایانه برون گروه بر حسب کنشی که از آن بازنمایی می شود، پیش زمینه سازی می شود تا با کنش گرانی با این ابعاد هویتی خصومت سازی کند و آن ها را در منطق تفاوت جای دهد. جدول (۳) موارد دیگری از نگرش گفتمان روحانی به مناقشه فلسطین-اسرائیل را بازنمایی می کند.

جدول (۳)

روابط مجاز آفرین در گفتمان روحانی

عبارت	مصادق	رابطه مجاز آفرین
رفتار خشن سرکوبگرانه	رفتار خشن سرکوبگرانه علیه مردم فلسطین، ترور شخصیت های سیاسی و مردم عادی در ایران و بمب گذاری در کشورهای منطقه نظیر عراق، افغانستان و لبنان نمونه هایی از خشونت در سه دهه گذشته در این منطقه است.	کنش به جای کنش گر
اشغالگری و تجاوز و مداخلات نظامی	ریشه های جنگ و ویرانی و ترور امروز، در اشغالگری و تجاوز و مداخلات نظامی دیرپوز نهفته است.	کنش به جای کنش گر
گروه های فشار صهیونیستی	تجربه به دنیا نشان داد که گروه های فشار صهیونیستی می توانند از طریق مصوبات غیرقابل دفاع کنگره، حتی عالی ترین نهاد حقوقی و قضایی آمریکا را به نقض بدیهی ترین اصول آمره حقوق بین الملل عرفی و قراردادی وادارند.	مقوله به جای عضو
منطقه و جهان	نمی توان پذیرفت رژیم غاصب صهیونیستی که با سلاح هسته ای اش منطقه و جهان را تهدید می کند و متعهد به هیچ مقررات و نظارت بین المللی نیست، ملت های صلح طلب را نصیحت کند.	مکان به جای ساکنان
تصویب قانون نژادپرستانه «دولت یهود»	اقدام زشت دولت آمریکا در انتقال سفارت این کشور به بیت المقدس و تصویب قانون نژادپرستانه «دولت یهود» در اسرائیل، ناقض موازین بین المللی بوده و مصداق بارز آپارتاید است.	کنش به جای کنش گر

آن گونه که جدول (۳) نشان می دهد سه مجاز کنش به جای کنش گر، مقوله به جای عضو و مکان به جای ساکنان مواردی هستند که روحانی به کار می برد تا دید خود به این منازعه را نشان دهد. این نگرش در این بخش تحلیل می شود.

- کنش به جای کنش گر

«رفتار خشن سرکوبگرانه» مجاز کنش به جای کنش گر است. کنش در این بیان محملی برای دسترسی به موجودیتی است که بعد برجسته آن خشونت و سرکوبگری است. پیش زمینه سازی کنش زمینه را برای محکومیت کنش گر فراهم می کند. تکیه بر کنش و قراردادن آن در کنار سایر کنش های نامطلوب و ناخوشایند از جمله ترور و بمب گذاری، زنجیره ای از رفتارهای هم ارز را به تصویر می کشد که همگی به یک اندازه از سوی مخاطبان طرد می شوند.

«اشغال گری، تجاوز و مداخلات نظامی» نیز مجاز کنش به جای کنش گر است که از رهگذر کنش دسترسی به کنش گری فراهم می شود که برحسب بافت قابل شناسایی است. این مجاز که کنش را بیان می کند تا کنش گر را اراده کند، از برون گروهی کلیشه سازی می کند که در بافت فلسطین نیازی به اشاره مستقیم به آن نیست. در مناقشه فلسطین-اسرائیل مجاز کنش به جای کنش گر نه برای دگرسازی ضمنی بلکه برای کلیشه سازی از رفتارها و کنش های برون گروه است. این برون گروه با ابعاد هویتی اشغال گری، تجاوز و مداخلات نظامی مورد خصومت سازی قرار می گیرد و طرد می شود.

«تصویب قانون نژادپرستانه دولت یهود» کنشی از سوی دولت دونالد ترامپ و در همکاری با رژیم صهیونیستی به ریاست نتانیا هو است. این اقدام در این جا به صورت مجاز کنش به جای کنش گر می آید تا فرایند کلیشه سازی از کنش های برون گروهی را نشان دهد که هم صهیونیستی و هم آمریکایی است. در گفتمان روحانی آمریکا هم ارز صهیونیسم قرار می گیرد و کنش های صهیونیستی تحت حمایت کنش گران آمریکایی بازنمایی می شوند.

«جنايات» و «تبعیض، تصاحب زمین ها، شهرک سازی و کشتار» نیز مجاز کنش به جای کنش گر است که از رهگذر کنش، کنش گری اراده می شود که در طول این سال ها در فلسطین حضور داشته و کنش هایی هم چون شهرک سازی، کشتار و تصاحب زمین ها را از خود بروز داده است. کنش ها بر این دلالت دارند که نیازی به ذکر کنش گر نیست و رفتارهای او از نظر مخاطبان به کلیشه ای برای موجودیتش تبدیل شده است. این مجاز با پیش زمینه سازی این بعد هویتی، دگری را به حاشیه می راند که جنایت، کشتار و تصرف زمین ها و شهرک سازی وجه بارز او می باشد و همین وجه از هویت این دگر گفتمانی است که موجب خصومت سازی با او می شود.

- مقوله به جای عضو

«گروه های فشار صهیونیستی» مجاز مقوله به جای عضو است که بیان می کند برون گروه نه یک عضو و موجودیت واحد بلکه کل مقوله با اعضای متفاوت در بخش ها و موقعیت های متفاوت است. این مقوله محملی برای دسترسی به هدفی است که در سراسر جهان و عمدتاً در ایالات متحده فعالیت می کند و از رهگذر لابی صهیونیستی به خواسته های خود دست پیدا می کند. در این نوع، کل مقوله پیش زمینه سازی می شود تا بر نفی فعالیت این گروه ها چه در ایالات متحده و چه خاورمیانه و گسترش آن دلالت نماید. خصومت سازی در این مقوله با تمام گروه هایی است که با حمایت از رژیم صهیونیستی در جهت پیش برد اهداف آن فعالیت می کنند و به این منظور در حکومت ها نفوذ می کنند.

- مکان به جای ساکنان

«منطقه و جهان» مجاز مکان به جای ساکنان است. روحانی وجود رژیم صهیونیستی با سلاح هسته‌ای‌اش را تهدیدی برای منطقه و جهان می‌داند. در این جا مکان گفته می‌شود تا ساکنان آن اراده شوند. بنابراین، دگری که همانا رژیم صهیونیستی است، نه تنها مردم فلسطین بلکه تمام مردم منطقه و جهان را تهدید می‌کند. روحانی مرز حائل درون گروه را نه گرد ملت یا منطقه‌ای خاص بلکه گرد مردم کل جهان ترسیم می‌کند. از سوی دیگر، دگری را به عنوان تهدید برمی‌شمارد که فعالیت‌های ساکنان کل منطقه و جهان را در معرض خطر قرار می‌دهد. در نتیجه، این نوع رابطه مجازآفرین که در هر سه گفتمان تکرار می‌شود، درون گروهی را به تصویر می‌کشد که کل ساکنان یک قلمرو را شامل می‌شود.

روحانی نیز از مجاز کنش به جای کنش‌گر استفاده می‌کند تا با نماسازی از کنش‌های برون گروه خود، از کنش‌گر کلیشه‌سازی کند. همچنین مجاز مقوله به جای عضو در این گفتمان در جهت طرد گروه‌های فشاری به کار می‌رود که در نظام‌های سیاسی همچون ایالات متحده نفوذ می‌کنند و با لابی‌گری به اهداف خود دست پیدا می‌کنند. تنها مجازی که در هر سه گفتمان به کار می‌رود تا مشخصاً بر درون گروه تأکید نماید، مجاز مکان به جای ساکنان است. گفتمان‌ها این مجاز را به کار می‌برند تا بدون هیچ تمایزی کل ساکنان را از محمل مکان اراده کنند. روحانی نیز منطقه و جهان را با همین رابطه مجازآفرین نماسازی می‌کند تا درون گروهی متشکل از تمام اعضای جامعه انسانی در منطقه و جهان را جذب نماید. بنابراین، در این مبحث نیز دیده می‌شود که گفتمان‌ها مجاز را به منظور ترسیم مرزهای هویتی میان درون گروه و برون گروه به کار می‌برند. مجاز عمدتاً استفاده می‌شود تا یکی از ابعاد هویتی برون گروه را در پیش زمینه قرار دهد. جنبه پیش زمینه‌سازی شده در گام بعدی به کار می‌رود تا خصوصیت‌سازی با برون گروه را توجیه کند. همان گونه که در این مبحث دیده شد، گفتمان‌ها مجاز را نه برای دگرسازی ضمنی، بلکه برای کلیشه‌سازی از کنش‌های برون گروه به کار می‌گیرند تا دگرشان را از رهگذر اقداماتی که نسبت به درون گروه داشته است، به بیرون طرد کنند.

براساس تحلیل روابط مجازآفرین در این مبحث، روحانی امکان مصالحه سیاسی را نه تنها از اسرائیل بلکه از آمریکا نیز سلب می‌کند. در مجاز کنش به جای کنش‌گر، افزون بر اشاره به جنایات اسرائیل در فلسطین و هم‌ارزی آن با آپارتاید در آفریقا، به تصویب قانون نژادپرستانه دولت یهود و انتقال سفارت آمریکا به بیت المقدس نیز می‌پردازد که هر دو محملی برای دسترسی به کنش‌گری آمریکا هستند. بنابراین، این کنش برجسته می‌شود تا چگونگی نقض حاکمیت قانون از سوی اسرائیل و آمریکا به یک روش نمایان شود. روحانی از رهگذر مجاز مقوله به جای عضو گروه‌های فشار صهیونیستی نه تنها به دگرسازی با اسرائیل می‌پردازد و اعتماد سیاسی را از آن سلب می‌کند بلکه بر کنش‌گری آمریکا در این میان و نقش آمریکا در فعال‌تر شدن این گروه‌ها و تحت تأثیر قرار دادن دولت‌ها نیز دلالت می‌کند. این روابط مجازآفرین نشان می‌دهند که گفتمان روحانی اسرائیل و حامی اصلی آن یعنی ایالات متحده آمریکا را از رهگذر کنش‌های‌شان ناقض حاکمیت قانون می‌داند و به این ترتیب تلاش می‌کند تا اعتماد سیاسی بین‌المللی را نسبت به آن‌ها از بین ببرد.

۵. نتیجه‌گیری

این نوشتار به بررسی سخنرانی‌های رؤسای جمهور ایران از سال ۱۳۷۷ تا ۱۳۹۸ در مجمع عمومی سازمان ملل متحد پرداخت. با توجه به جایگاه مناقشه فلسطین-اسرائیل در ابرگفتمان انقلاب اسلامی ایران و ضرورت مقابله با اسرائیل از ابتدای بنیانگذاری انقلاب اسلامی تا به امروز، داده‌های پیکره با تمرکز بر این مقوله بررسی شد تا در گام نخست فرضیه پژوهش آزموده شود و در گام بعد تحلیلی زبان‌شناختی از موضوعی سیاسی ارائه شود.

تحلیل داده‌ها در سه سطح بهم‌پیوسته انجام شد. در سطح نخست روابط مجازآفرین در هر یک از سخنرانی‌ها توصیف شد. در سطح دوم که همانا سطح تفسیر است، روابط مجازآفرین با نگاهی گفتمانی تحلیل شد و در سطح کلان آن‌چه که در سطوح نخست بیان شده بود، تبیین گردید. مجاز بررسی‌شده در این ساختار جنبه‌ای از هویت برون‌گروه را برجسته می‌سازد که امکان دگرسازی با آن فراهم می‌شود. این در راستای نگرشی است که لاکلا و موف (۲۰۰۱) در مبحث خصومت‌سازی بیان می‌کنند و حاکی از آن است که خصومت‌سازی با یکی از ابعاد هویتی برون‌گروه‌ها صورت می‌گیرد. بنابراین، تحلیل روابط مجازآفرین امکان شناسایی ابعاد هویتی درون‌گروه و برون‌گروه را فراهم می‌سازد و به این ترتیب می‌توان دلایل جذب درون‌گروه و طرد برون‌گروه را فهم کرد.

در پاسخ به پرسش دوم که به بررسی چگونگی نگرش هر یک از گفتمان‌ها به مناقشه فلسطین اسرائیل می‌پردازد، یافته‌ها نشان داد که هر سه گفتمان رویکردی کم و بیش مشابه در نفی برون‌گروه خود (اسرائیل) و نماسازی کنش‌ها و اقدامات آن اتخاذ کرده‌اند. از میان روابط مجازآفرین متفاوتی که در این مقوله به کار رفته‌اند، مجاز «کنش به جای کنش‌گر» به صورت مشترک در هر سه گفتمان دیده شد تا بر اقدامات خشونت‌آمیز برون‌گروه تأکید شود و از رهگذر کلیشه‌سازی این مفهوم به مخاطبان القا شود که این رفتار تکرارشونده در ذات این دگر گفتمانی است و باید با آن مقابله شود. هر سه گفتمان، در مجاز مکان به جای ساکنان، مکان را نماسازی می‌کنند تا ساکنانی را اراده نمایند که در گفتمان‌های خاتمی و احمدی‌نژاد فلسطینیان هستند و در گفتمان روحانی، مردم منطقه و جهان می‌باشند. خاتمی افزون بر این مجاز مشترک، از مجاز مملوک به جای مالک «ادیان» استفاده می‌کند تا به درون‌گروهی که تمام ادیان را در بر می‌گیرد، اشاره کند. نکته دیگر آن‌که، مجازهای به کار رفته در هر سه گفتمان، افزون بر عاملیت‌زدایی نشان می‌دهند که کنش‌گر به اندازه‌ای برجسته است که نیازی به ذکر صریح نام آن نیست. در هر سه گفتمان صهیونیسم به عنوان یک دگر صریح مفهوم‌سازی می‌شود. در خصوص این موجودیت، مجاز در جهت دگرسازی ضمنی با صهیونیسم نیست بلکه به منظور کلیشه‌سازی از رفتارهای تکرارشونده آن به کار می‌رود. این کنش جنبه‌ای از هویت برون‌گروه را پیش‌زمینه‌سازی می‌کند که رویارویی با آن و جلوگیری از اقدامات کنش‌گر در سطح بین‌المللی را الزامی می‌سازد.

شکل (۲) نشانگر اشتراک هر سه گفتمان در طرد برون‌گروه از رهگذر مجاز کنش به جای کنش‌گر و جذب درون‌گروه با استفاده از مجاز مکان به جای ساکنان است. هر سه گفتمان در بحث مناقشه فلسطین-اسرائیل دسترسی به موجودیت خاصی را فراهم می‌کنند. خاتمی به نسبت بیش‌ترین استفاده را از روابط مجازآفرین دارد، این نشان می‌دهد که او مرزهای ضمنی‌تری با دگرهای گفتمانی خود ترسیم می‌کند، اما تکرار برخی روابط مجازآفرین در هر سه گفتمان نشانگر روابط همسانی جهت پرداختن به ابعاد هویتی دگرها و کاربرد آن‌ها در مسیر خصومت‌سازی است. احمدی‌نژاد و روحانی با شمار روابط مجازآفرین کم‌تری به

نسبت خاتمی، با روابط کم و بیش مشابهی به جنبه‌های متمایزکننده برون گروه در مقایسه با درون گروه می‌پردازند. مجاز در این مقوله ابزاری است که کلیشه‌سازی از رفتارهای برون گروه را برعهده دارد. این کلیشه‌سازی به سلب مشروعیت از این موجودیت می‌انجامد و موجودیتی را به تصویر می‌کشد که حاکمیت قانون را به صورت‌های مختلف نقض می‌کند.

شکل (۲)

مقایسه روابط مجاز/آفرین در گفتمان‌ها

در نهایت می‌توان گفت مجاز یکی از ابزارهای تعبیر است که با قرار گرفتن در سطح توصیف، نقش انتخاب‌های واژگانی در مفصل‌بندی نظام‌های گفتمانی را نمایان می‌کند. با استفاده از یافته‌های سطح نخست می‌توان چگونگی صورت‌بندی گفتمان‌ها را در سطح میانی فهم کرد. داده‌های حاصل از سطوح خرد و میانی، مبنایی برای تحلیل سطح کلان فراهم می‌کنند. در واقع، از رهگذر دو سطح نخست است که می‌توان مفصل‌بندی هویتی و مرزبندی‌های خود و دیگری را در سطح کلان تبیین کرد. بنابراین، هنگامی که از ضرورت کاربرد ابزارهای تعبیر در کنار نظریه‌های تحلیل گفتمان سخن گفته می‌شود، منظور استفاده از ابزارهایی است که، به عنوان نمونه، زبان‌شناسی شناختی در اختیار قرار می‌دهد تا بتوان لایه‌های خرد گفتمانی را توصیف کرد و پس از فهم چگونگی اثرگذاری انتخاب‌های واژگانی بر صورت‌بندی‌های گفتمانی، به فرایندهای ترسیم مرزهای هویتی در سطح کلان گفتمانی دسترسی پیدا کرد.

فهرست منابع

- افخمی، علی و کامران شکیب (۱۳۹۶). بازنمایی ایدئولوژیک مطبوعات انگلستان و ایران با نگاه تحلیل انتقادی استعاره. جستارهای زبانی، ۸(۷).
- انصاریان، شادی، نگار داوری اردکانی و پارسا بامشادی (۱۳۹۸). واکاوی سخنرانی حسن روحانی در مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۱۳۹۶ با رویکرد تحلیل گفتمان پل جی. فصلنامه علمی - پژوهشی زبان‌شناسی اجتماعی، ۲ (شماره چهارم)، صص. ۶۹-۸۳.

- ایرانی، محمد و ناصر ملکی (۱۳۹۷). بررسی سروده‌های پروین اعتصامی از منظر شعرشناسی شناختی و تحلیل گفتمان انتقادی. *فصلنامه زبان و ادب فارسی*، ۱۰ (۳۴).
- آقاگل‌زاده، فردوس و آیلین فیروزیان پوراصفهانی (۱۳۹۵). بررسی بازنمایی ایدئولوژی در متون ترجمه‌شده سیاسی انگلیسی در چارچوب تحلیل گفتمان انتقادی: محورهای سبک و بلاغت. *زبان‌شناسی و گویش‌های خراسان*، ۸ (۱۴).
- پورابراهیم، شیرین (۱۳۹۸). تحلیل انتقادی شناختی مجاز در سرخط‌های انتخاباتی روزنامه‌های ایران. *پژوهش‌های زبان‌شناسی*، ۱۱ (۲)، ۸۱-۹۶.
- جعفری، امید (۱۳۹۸). بررسی ایدئولوژیکی ترجمه شفاهی سخنرانی رئیس جمهور ایران در سازمان ملل: ترجمه انگلیسی شبکه‌های پرس تی‌وی ایران و فرانس ۲۴ فرانسه. *زبان پژوهی*، ۱۱ (۳۳)، ۷-۲۱.
- رضایپور، ابراهیم (۱۳۹۴). تحلیل انتقادی استعاره دستوری در گفتمان سیاسی روزنامه‌های داخلی. *پژوهش‌های زبان‌شناسی*، ۷ (۱).
- رضائی‌پناه، امیر و سمیه شوکتی مقرب (۱۳۹۴). هویت، گفتمان و انتخابات در ایران (مبانی ایدئولوژیک انتخابات ۱۳۹۲)، تهران: نویسه.
- رضائی‌پناه، امیر و سمیه شوکتی مقرب (۱۳۹۷). بنیادهای مصالحه سیاسی در گفتمان‌های نواصول‌گرا و اعتدال‌گرا (مطالعه موردی: سخنرانی روسای جمهور در سازمان ملل). پنجمین همایش ملی تحلیل گفتمان و کاربردشناسی، تهران: نویسه، ۹۳-۱۱۵.
- رفیعی هاشجین، نسرين (۱۳۹۴). تحلیل انتقادی گفتمان منازعه فلسطین و اسرائیل. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تبریز.
- سلطانی، علی اصغر (۱۳۸۴). قدرت، گفتمان و زبان: سازوکارهای جریان قدرت در جمهوری اسلامی ایران. تهران: نی.
- سلیمی، حسین و روح‌الله حاج زرگرباشی (۱۳۹۲). الگوی سخنرانی روسای جمهوری اسلامی ایران در مجمع عمومی سازمان ملل متحد. *سیاست جهانی*، ۲ (۴)، ۳۵-۷۱.
- شوکتی مقرب، سمیه (۱۳۹۹). *بازاندیشی نظریه گفتمان لاکلا و موف براساس تحلیل گفتمان نقادانه-شناختی: بررسی سخنرانی‌های رؤسای جمهور ایران در مجمع عمومی سازمان ملل متحد از ۱۳۷۷-۱۳۹۸*. رساله دکتری. دانشگاه شیراز.
- شوکتی مقرب، سمیه، علی‌رضا خرمایی، امیرسعید مولودی و محمدرضا تاجیک (۱۴۰۰). تحلیل نقادانه-شناختی گفتمان رؤسای جمهور ایران در مجمع عمومی سازمان ملل متحد (ترسیم مدارهای خود و دیگری در قالب روابط مجازآفرین، زبان‌شناسی اجتماعی، دوره ۴، شماره ۲، پیاپی ۱۴).
- ظهوری عین‌الدین، عباس و سعید پورعلی (۱۳۹۸). تحلیل محتوای کیفی سخنرانی‌های رئیس دولت یازدهم (حسن روحانی) در سازمان ملل با رویکرد استقرایی. *پژوهش سیاست نظری*، ۲ (۲۶)، ۳۵-۵۸.
- لاکلا، ارنستو (۱۳۹۷). *خصومت‌سازی، سوژگی و سیاست*. در *تحلیل گفتمان سیاسی (امر سیاسی به مثابه یک برساخت گفتمانی)*. ترجمه امیر رضائی‌پناه و سمیه شوکتی مقرب. تهران: تیسرا.
- Cameron, L. (2003). *Metaphor in Educational Discourse*. London: Continuum.
- Evans, V., & Green, M. (2006). *Cognitive linguistics: An introduction*. London/ New York: Routledge.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Polity Press.
- Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis: the critical study of language*. Longman.
- Fowler, R. (1991). *Language in the News: Discourse and Ideology in the Press*. London: Routledge.
- Hart, C. (2010a). *Critical Discourse Analysis and Cognitive Science: New Perspectives on Immigration Discourse*. New York: Palgrave Macmillan.
- Hart, C. J. (2010b). Critical discourse analysis and conceptualization: Mental spaces, blended spaces and discourse spaces. *Cognitive linguistics in critical discourse analysis: Application and theory*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing.
- Hart, C. (Ed.). (2011). *Critical discourse studies in context and cognition* (Vol. 43), John Benjamins Publishing.
- Laclau, E., & Mouffe, C. (1985/ 2001). *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics*. Verso Trade.
- Lakoff, G. & M. Johnson (1980), *Metaphors we Live by*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Lakoff, George and Mark Turner (1989) *More than Cool Reason: A Field Guide to Poetic Metaphor*. Chicago: University of Chicago Press.
- Langacker, R. (1987). *Foundations of Cognitive Grammar, Volume I*. Stanford, CA: Stanford University Press.

- Littlemore, J. (2015). *Metonymy: Hidden Shortcuts in Language, Thought and Communication*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Mouffe, Ch. (2005). *On the Political*, New York: Routledge.
- Radden, G., & Kövecses, Z. (1999). "Towards a theory of metonymy", In K.-U. Panther and G. Radden (eds.) *Metonymy in Language and Thought*, Amsterdam: John Benjamins, 17-59.
- Reisigl, M. & R. Wodak (2001). *Discourse and Discrimination: Rhetorics of Racism and Anti-Semitism*, London: Routledge.
- Talmy, L. (2000). *Toward a cognitive semantics* (Vol. 2). MIT press.

